

Opasraportti

HuTK - Humanistiset ympäristöopinnot (2012 - 2013)

Humanistiset ympäristöopinnot

Osoite: Humanistiset ympäristöopinnot, PL 1000, 90014 Oulun yliopisto

Puhelin: 029 448 3321 (yliopistonlehtori), 029 448 3347 (opintotoimisto)

Sähköposti: jari.okkonen@oulu.fi (yliopistonlehtori) pirjo.tolonen@oulu.fi (opintotoimisto)

www-sivut: <http://www.oulu.fi/hutk/ympop/>

Opinto-oikeus

Humanististen ympäristöopinnot opinto-oikeus on kaikilla läsnä olevaksi ilmoittautuneilla yliopiston opiskelijoilla.

Opintoneuvonta

Opintoneuvontaa antaa yliopistonlehtori Jari Okkonen, puh. 029 448 3321, jari.okkonen@oulu.fi

Katsaus oppiaineeseen

Ympäristötutkimus alkoi ensimmäisessä vaiheessaan luonnontieteiden piiristä: se keskittyi kuvaamaan ihmisen kielteisiä vaikutuksia luontoon. Voidaan sanoa, että näihin päiviin saakka sen pääpaino on ollut ympäristöongelmien kuvaamisessa luonnonilmiöiden piirissä. Se on ollut eräänlaista diagnostiikkaa: ympäristöriskien tunnistamista, kuvaamista ja teknisten parannuskeinojen etsintää. Ympäristötutkimuksen toisessa vaiheessa mukaan ovat tulleet ihmistieteet: humanistiset tieteet ja yhteiskuntatieteet. Tässä vaiheessa on ryhdytty kuvaamaan ja selittämään ympäristöongelmien kulttuurisia ja yhteiskunnallisia syitä ja on pyritty ymmärtämään syvällisemmin ihmisen kulttuurisidonnaista suhdetta luontoon. Tässä vaiheessa on havahduttu ymmärtämään, että ihmistieteillä on tärkeä merkitys nykyisten ympäristöongelmien ratkaisemisessa ja ympäristön suojelussa. Humanistisen ympäristönäkökulman mukaan ihminen on osa ympäristöä.

Humanistisen ympäristötutkimuksen kohteena ovat olleet eri kulttuurien luontokäsitykset, luontoa koskevat arvostukset ja eettiset periaatteet sekä menneisyyteen kohdistuvat analyysit kulttuurin ja luonnon vuorovaikutuksen muodoista. Ihmisen aiheuttamia ympäristöongelmia on ollut aina ja ne ovat jopa johtaneet suurten sivilisaatioiden tuhoutumiseen. Toisaalta on kiinnitetty erityishuomiota modernin ympäristökriisin syihin: mitä vikaa juuri länsimaaisessa luontosuhteessa tällä hetkellä on? On löydetty toisiinsa nivoutuvia tekijöitä, jotka ovat kriisiyttäneet kulttuurimme luontosuhteen: muun muassa modernille kulttuurille perustava näkemys luonnosta pelkkänä välineenä ja raaka-aineena taloudelliselle kasvulle on nähty kriisin taustalla. Humanistinen näkemys luonnosta etsii tälle perinteelle mielekkäitä vaihtoehtoja, jotka voisivat johtaa kestävämpään elintapaan: etsitään ekologisesti kestäviä arvoja, joiden pohjalta voisimme suunnata toimintaamme arkielämässä, taloudessa ja tekniikassa uudella tavalla. On pyritty myös yhdistämään kulttuuriperinnön suojelun ja luonnonsuojelun tarpeet. Kulttuurinen kestävyys nähdään tärkeänä osana kestävästä kehityksestä ja kestävästä kehityksen kannalta kulttuurien moninaisuuden vaaliminen on keskeinen periaate. Ekologista kestävyyttä edistävien sosiaalisten ja kulttuuristen edellytysten luomiseksi on vaalittava kulttuurista moninaisuutta, kulttuuriperintöä ja kulttuuri-identiteettiä. Humanistiset ympäristöopinnot ovat edellä mainituista syistä tärkeä osa ympäristöosaajien ja -tutkijoiden laaja-alaista peruskoulutusta. Ympäristökysymyksen ymmärtäminen ja niihin vaikuttaminen edellyttää humanistista näkemystä alan

moniulotteisuudesta. Luonnonilmiöt, yhteiskunnalliset toimintatavat, talous, tekniikka sekä kulttuurin käsitykset ja arvot nivoutuvat niissä yhteen. Siksi jo opintojen alkuvaiheessa tähdätään vahvaan poikkitieteelliseen asiantuntemukseen ja ajattelun kehittämiseen.

Oppiainekohtaisia käytännön ohjeita

Humanistiset ympäristöopinnot perustuvat pääasiassa itseohjautuvaan opiskeluun ja luento-opetus rajoittuu lähinnä johdantoluento. Muita opintoja voidaan ottaa valinnaisesti, jolloin perusopinnoista muodostuu vähintään 25 op tai enimmillään 35 op laaja kokonaisuus. Opiskelijan on ilmoittautumisen yhteydessä mainittava suorituksen kuulumisesta humanistisiin ympäristöopintoihin. Sama opintojakso ei voi olla yhteinen muun oppiaineen kanssa, eli yhdellä suorituksella ei voi merkitä opintojaksoa kahteen aineeseen. Epäselvissä tapauksissa on syytä kääntyä jakson vastuuhenkilön puoleen. Tietoja opintojaksoihin liittyvästä vaihtoehtoisesta kirjallisuudesta saa opinto-osion vastuuhenkilöltä.

Opintokokonaisuuden osaamistavoite

Humanistiset ympäristöopinnot suoritettuaan opiskelijalla on tiedolliset valmiudet hahmottaa keskeisten humanististen tieteiden näkökulmia ympäristöongelmiin ja kulttuurin ja luonnon vuorovaikutukseen. Opiskelija kykenee analysoimaan ihmisen ympäristösuhdetta erilaisten arvovalintojen kautta sekä tuntee ympäristötieteiden ja ympäristöfilosofian keskeiset lähestymistavat sekä osaa hahmottaa ihmisen ja ympäristön suhdetta eri aikakausina. Perimmäisenä tavoitteena voidaan pitää luonnon ja kulttuurin vastakkaisuuden ylittämistä, kriittistä kykyä hyödyntää sekä luonnontieteellistä että humanistista tietoa yhdessä ympäristökysymysten teoreettisissa ja käytännöllisissä ratkaisuissa.

Opintojaksot

Perusopinnot 25–35 op

1. 687800P Johdatus humanistiseen ympäristötutkimukseen 3 op

2. Ympäristö#loso#a 3–8 op

- 687801P Johdatus ympäristö#loso#aan 5 op

- 687802P Ympäristöetiikka 3 op

3. Ympäristöhistoria 3–13 op

- 687803P Ympäristö- ja ilmastohistoria 5 op

- 687804P Ympäristötieteiden historia 5 op

- 687807P Ympäristönsuojelun historia 3 op

4. Ympäristö ja kulttuuri 3–11 op

- 687806P Kulttuuriekologia 5 op

- 687805P Kulttuuriperintö ja sen suojelu 3 op

- 687808P Näkökulmia diversiteettiin 3 op

Tutkintorakenteisiin kuulumattomat opintokokonaisuudet ja -jaksot

687800P: Johdatus humanistiseen ympäristötutkimukseen, 3 op
 687801P: Johdatus ympäristöfilosofiaan, 5 op
 687806P: Kulttuuriekologia, 5 op
 687805P: Kulttuuriperintö ja sen suojelu, 3 op
 687808P: Näkökulmia diversiteettiin, 3 op
 687809P: Ympäristö- ja ilmastohistoria, 5 op
 687802P: Ympäristöetiikka, 3 op
 687807P: Ympäristönsuojelun historia, 3 op
 687804P: Ympäristötieteiden historia, 5 op

Opintojaksojen kuvaukset

Tutkintorakenteisiin kuulumattomien opintokokonaisuuksien ja -jaksojen kuvaukset

687800P: Johdatus humanistiseen ympäristötutkimukseen, 3 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Okkonen, Jari Pekka

Opintokohteen kielet: suomi

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

3 op

Opetuskieli:

Suomi

Ajoitus:

Suosittelaaan humanististen ympäristöopinnot alkuun

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija tunnistaa humanistiseen ympäristötutkimukseen liittyvät keskeiset käsitteet ja ihmistieteiden näkökulman ympäristönsuojeluun.

Sisältö:

Tutustuminen ympäristötutkimukseen ja ympäristönsuojeluun ihmistieteiden näkökulmasta.

Järjestämistapa:

Kontaktiopetus

Toteutustavat:

Luentosarja ja verkkotehtävät.

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnot sivuainekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Luennolla jaettava materiaali

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Verkkotehtävät

Arviointiasteikko:

Hyväksytty/hylätty

Vastuuhenkilö:

Jari Okkonen, arkeologia

Työelämäyhteistyö:

687801P: Johdatus ympäristöfilosofiaan, 5 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Väyrynen, Kari Antero

Opintokohteen kielet: suomi

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

Suomi

Ajoitus:

Vapaa

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää ympäristöfilosofian keskeisten ongelmien ja suuntausten pääpiirteet.

Sisältö:

Perehdytään ympäristöfilosofiaan ja sen peruskäsityksiin.

Järjestämistapa:

Itseopiskelu tai kontaktiopetus

Toteutustavat:

Kirjatentti ja/tai luentoja

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnot sivuainekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Markku Oksanen & Marjo Rauhala-Hayes (toim.): Ympäristöfilosofia ja Jussi Kotkavirta (toim.): Luonnon luonto: filosofisia kirjoituksia luonnon käsitteestä ja kokemisesta.

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti tai korvaavia luentoja

Arviointiasteikko:

0 - 5

Vastuuhenkilö:

Kari Väyrynen, filosofia

687806P: Kulttuuriekologia, 5 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Anneli Meriläinen-Hyvärinen

Opintokohteen kielet: suomi

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

vapaa

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa selittää ja määrittää kulttuuriekologian perusteet.

Sisältö:

Tarkastelun kohteena on ihmisen ja luonnon välinen vuorovaikutus kulttuuriantropologisesta näkökulmasta sekä ympäristön vaikutus kulttuuriin ja sen muutoksiin.

Järjestämistapa:

Kontaktiopetus tai itseopiskelu

Toteutustavat:

Itseopiskelua ja/tai luennot.

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnot sivuainekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Kirjatenttinä Julian H. Steward: Theory of Culture Change ja Nora Haenn & Richard R. Wilk (edit): The Environment in Anthropology s. 1-301, tai suoritetaan korvaavia luentoja.

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti tai korvaavat luennot

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Anneli Meriläinen-Hyvärinen, kulttuuriantropologia

Työelämäyhteistyö:

-

687805P: Kulttuuriperintö ja sen suojelu, 3 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Okkonen, Jari Pekka

Opintokohteen kielet: suomi

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

Vapaa

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija hallitsee kulttuuriperinnön tutkimukseen ja suojeluun liittyvät peruskäsitteet ja ymmärtää kulttuuriperintöprosessin kontekstin merkityksen.

Sisältö:

Kulttuuriperinnön suojelua ja hoitamista ohjaavat periaatteet, arvot, sopimukset, maankäyttö ja muinaismuistot, kulttuuriperintökohteet osana ympäristöä.

Järjestämistapa:

Itseopiskelu tai kontaktiopetus

Toteutustavat:

Kirjatentti ja/tai luentoja

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnot sivuainekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Robin Skeates: Debating the Archaeological Heritage ja Laurajane Smith & Emma Waterton: Heritage, Communities and Archaeology

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti tai korvaavat luennot

Arviointiasteikko:

1-5, hylätty

Vastuuhenkilö:

Jari Okkonen, yleinen arkeologia

Työelämäyhteistyö:

-

687808P: Näkökulmia diversiteettiin, 3 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Okkonen, Jari Pekka

Opintokohteen kielet: suomi

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

3 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

Vapaa

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija tunnistaa eri tutkimusnäkökulmia biologiseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Lisäksi hän osaa nimetä ja verrata erilaisia tutkimusmenetelmiä toisiinsa.

Sisältö:

Biologisen diversiteetin tutkimusmenetelmien ja käsitteiden esittelyä ja luonnon ja kulttuurin monimuotoisuuteen tutustumista.

Järjestämistapa:

Kontaktiopetus tai itseopiskelu

Toteutustavat:

Luentoja ja ohjattuja maastoharjoituksia

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnot sivuaineekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Kurssilla jaettava materiaali

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Maastokurssi tai korvaava luento tai kirjatentti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Jari Okkonen, arkeologia

Työelämäyhteistyö:

-

Lisätiedot:

Toteutetaan yhdessä biologian laitoksen kanssa

687809P: Ympäristö- ja ilmastohistoria, 5 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Matti Enbuske

Opintokohteen kielet: suomi

Leikkaavuudet:

ay687809P Ympäristö- ja ilmastohistoria (AVOIN YO) 5.0 op

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

Suomi

Ajoitus:

Vapaa

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee sosiaalisten, poliittisten ja taloudellisten toimien vaikutukset ympäristöön ja luontoon historiassa. Opiskelija osaa myös määritellä ilmastohistorian keskeiset tunnusmerkit ja arvioida ilmastomuutosten vaikutuksia inhimillisiin kulttuureihin historiallisena aikana. Opiskelija kykenee myös vertaamaan ympäristöhistoriallisia prosesseja eri puolilla maapalloa sekä selittämään niiden syy- ja seuraussuhteita.

Sisältö:

Ympäristöhistorian vaiheet esihistoriasta moderniin aikaan

Järjestämistapa:

Itseopiskelu tai kontaktiopetus

Toteutustavat:

Kirjatentti ja/tai luentoja

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnojen sivuainekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Clive Ponting: A New Green History of the World (2007) sekä Brian Fagan: The Little Ice Age. How Climate Made History (2002)

Kurssikirjojen saatavuuden voit tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti tai korvaavat luennot

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Matti Enbuske, historia

Työelämäyhteistyö:

-

687802P: Ympäristöetiikka, 3 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Väyrynen, Kari Antero

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

3 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

vapaa

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää erilaisia näkökulmia ympäristöarvoihin ja ympäristöetiikkaan.

Sisältö:

Tutustuminen ympäristöetiikkaan.

Järjestämistapa:

Itseopiskelu tai kontaktiopetus

Toteutustavat:

Kirjatentti ja/tai luentoja

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnot ja sivuainekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Arto Haapala & Markku Oksanen (toim.): Arvot ja luonnon arvottaminen tai suoritetaan korvaavia luentoja.

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti tai korvaavat luennot

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Kari Väyrynen, filosofia

Työelämäyhteistyö:

-

687807P: Ympäristönsuojelun historia, 3 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Matti Enbuske

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

3 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

vapaa

Osaamistavoitteet:

Opintojaksolla perehdytään ympäristön- ja luonnonsuojelun vaiheisiin ja merkitykseen erityisesti suomalaisen yhteiskunnan näkökulmasta. Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa määritellä ympäristönsuojelun ja ympäristöhallinnon keskeiset vaiheet Suomessa. Opiskelija kykenee myös selittämään merkittävimmät ympäristöongelmat. Opiskelija pystyy myös arvioimaan ympäristönsuojelun ja ympäristöhallinnon merkitystä ympäristön tilan kehitykseen Suomessa ja maailmanlaajuisesti.

Sisältö:

Luonnonsuojelun ja ympäristönsuojelun ilmiöt

Järjestämistapa:

Itseopiskelu tai kontaktiopetus

Toteutustavat:

Kirjatentti ja/tai luentoja

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnot ja sivuainekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Jari Lyytimäki ja Harri Hakala: Ympäristön tila ja suojele Suomessa (2. uudistettu laitos 2008) ja Simo Laakkonen, Sari Laurila ja Marjatta Rahikainen (toim.): Harmaat aallot. Ympäristönsuojelun tulo Suomeen

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti tai korvaavia luentoja

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Matti Enbuske, historia

Työelämäyhteistyö:

-

687804P: Ympäristötieteiden historia, 5 op

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Esa Ruuskanen

Opintokohteen kielet: suomi

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

Suomi

Ajoitus:

Vapaa

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija oppii tuntemaan ympäristötutkimukselle keskeisten luonnontieteiden kehitystä ja nykyisen luonnontieteellisen ympäristötutkimuksen taustoja.

Sisältö:

Perehdytään ympäristötieteiden historiaan.

Järjestämistapa:

Itseopiskelu tai kontaktiopetus

Toteutustavat:

Kirjatentti ja/tai luentoja

Kohderyhmä:

Humanististen ympäristöopinnot sivuainekokonaisuuden suorittajat

Esitietovaatimukset:

-

Oppimateriaali:

Peter J. Bowler: Ympäristötieteiden historia

Kurssikirjojen saatavuuden voi tarkistaa [tästä linkistä](#)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti tai korvaavia luentoja

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Kari Väyrynen, filosofia

Työelämäyhteistyö:

-